

UNIwersytet Warszawski
Wydział Nauk Ekonomicznych

Rachunek zysków i strat

Przychody

Koszty

Dr Marcin Dwórznik

Katedra Zarządzania i Technologii Informacyjnych
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warszawski

Ustalenie wyniku finansowego

Firma otrzymała dotację z zakup środka trwałego oraz zakupiła ubezpieczenie.

Na koniec okresu ustaliła księgowo wynik finansowy, żeby zobaczyć wyniki jej działalności.

Przychody i koszty, pojęcie i klasyfikacja

Elementem łączącym bilans z rachunkiem zysków i strat jest **wynik finansowy netto**.

Wynik finansowy netto w bilansie jest częścią kapitału własnego, natomiast w rachunku zysków i strat powstaje jako różnica między przychodami i kosztami oraz obowiązkowymi obciążeniami wyniku finansowego, obejmującymi głównie podatek dochodowy, zarówno bieżący, jak i odroczony.

Zasady ustalania wyniku finansowego

- Zasada memoriałowa
- Zasada ostrożności
- Zasada współmierności przychodów i kosztów:
 - współmierność czasowa
 - Współmierność merytoryczna (przedmiotowa) /zmiana stanów produktów/

Definicja przychodów

Przychody to uprawdopodobnione powstanie w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zwiększenia wartości aktywów, albo zmniejszenia wartości zobowiązań, które doprowadzą do wzrostu kapitału własnego lub zmniejszenia jego niedoboru w inny sposób niż wniesienie środków przez udziałowców lub właścicieli.

Ustawa o rachunkowości nie określa momentu powstania przychodu.

Przy identyfikacji momentu powstania przychodu należy się posługiwać MSR 18 „Przychody” (także MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych, MSR 17 Leasing, MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych).

Klasyfikacja przychodów

Podstawowy przychód jest realizowany ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów i jest określany mianem przychodu operacyjnego, gdyż jest rezultatem operacyjnej działalności jednostki.

Zgodnie z MSR 18 przychód ze sprzedaży rzeczy można uznać za powstały, gdy spełnione są następujące warunki: jednostka przekazała nabywcy znaczące ryzyko i korzyści związane z własnością rzeczy, jednostka nie zachowała możliwości zarządzania rzeczami, zwykle związanej z jej własnością, ani kontrolowania rzeczy, które były przedmiotem sprzedaży, kwota przychodu może być wiarygodnie ustalona, jest wielce prawdopodobne, że korzyści ekonomiczne związane z transakcją sprzedaży wpłyną do jednostki, koszty, jakie już poniesiono lub zostaną poniesione w związku z tą transakcją, mogą być wiarygodnie zmierzone.

Klasyfikacja przychodów

Jeżeli działalność jednostki polega na świadczeniu usług, to momentem ujęcia przychodów jest wykonanie usługi przez jednostkę, zgodnie z zawartą umową.

Przychody są ujmowane tylko wówczas, gdy:

- istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przez jednostkę korzyści ekonomicznych z tytułu przeprowadzonej transakcji,
- kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób,
- koszty poniesione w związku z transakcją mogą być wycenione w wiarygodny sposób.

Definicja kosztów

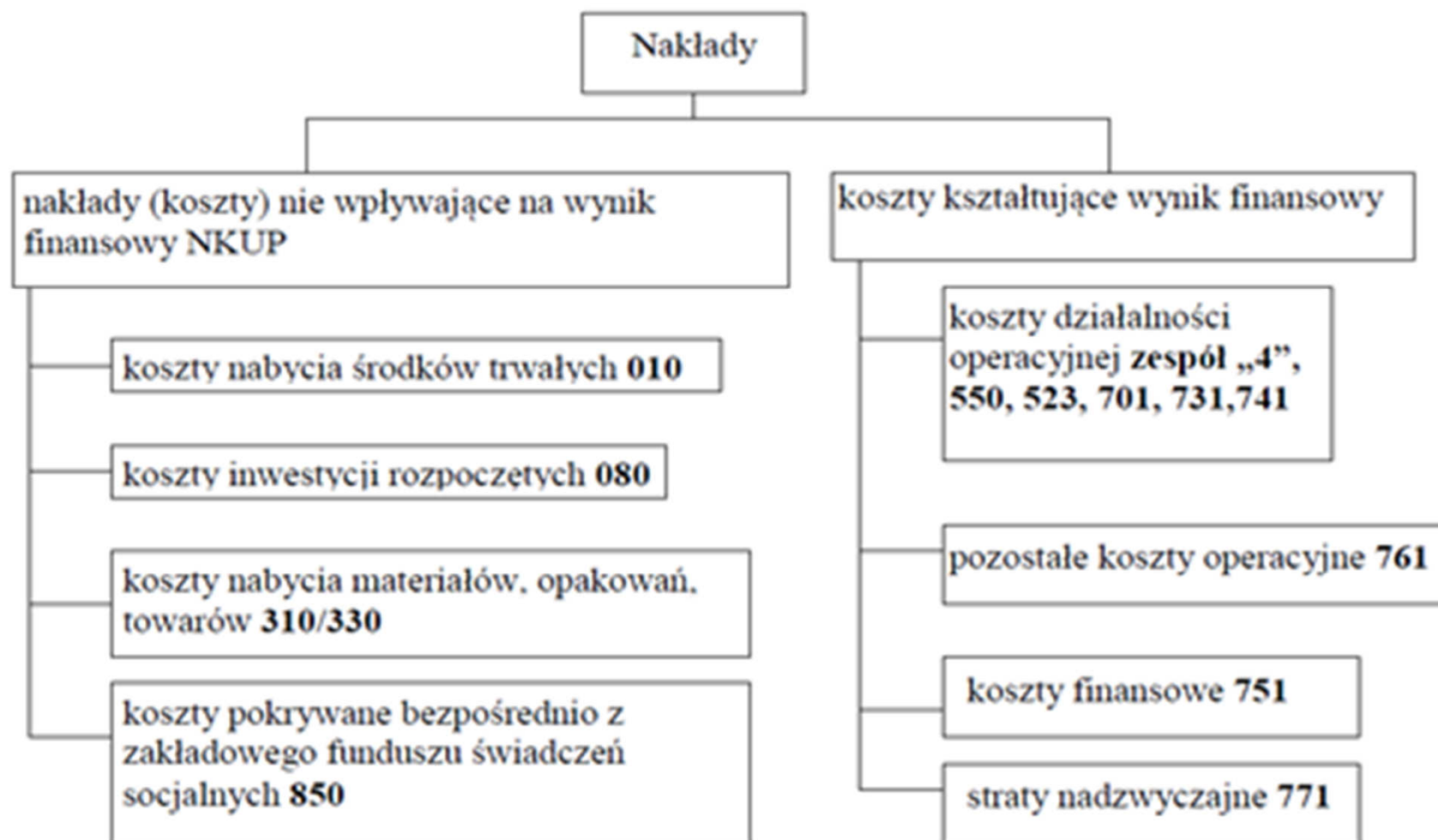
Koszty stanowią wyrażone w pieniądzu celowe zużycie składników majątku trwałego i obrotowego, usług obcych, nakładów pracy ludzi oraz niektóre wydatki nie odzwierciedlające zużycia (podatki i opłaty, składki pracodawcy na ubezpieczenie społeczne), związane z prowadzeniem działalności przez jednostkę gospodarczą w określonej jednostce czasu.

Ustawa o rachunkowości **precyzuje moment uznania kosztu za powstały** na podstawie istnienia bezpośredniego i pośredniego związku zachodzącego pomiędzy poniesionymi kosztami a osiągnięciem określonych przychodów.

Koszty niezwłocznie wpływają na wynik finansowy, jeżeli nie prowadzą one do osiągnięcia korzyści ekonomicznych bądź przyszłe korzyści ekonomiczne lub ich część, nie kwalifikują się lub przestały kwalifikować do zaliczenia ich do aktywów, np. koszty niewykorzystanych zdolności produkcyjnych, strat produkcyjnych, ogólnego zarządu, sprzedaży. **Koszty powstają niezależnie od terminu zapłaty zobowiązań.**

Klasyfikacja Nakładów

Klasyfikacja kosztów

Ponoszone przez jednostkę gospodarczą koszty są grupowane tak, aby można je było porównać z przychodami i ustalić wyniki finansowe z poszczególnych rodzajów działalności jednostki.

Koszty podstawowej działalności operacyjnej są ponoszone w celu zrealizowania podstawowej, statutowej działalności, dla której jednostka została powołana. Koszty podstawowej działalności operacyjnej obejmują część kosztów rodzajowych, koszt własny wytworzenia sprzedanych wyrobów gotowych, wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen ich nabycia lub zakupu.

Porównanie kosztów działalności operacyjnej z przychodami ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów umożliwia ustalenie zysku lub straty na tej sprzedaży (wyniku finansowego na sprzedaży).

Koszty podstawowej działalności operacyjnej mogą być klasyfikowane z punktu widzenia różnych kryteriów, w tym w układzie rodzajowym lub kalkulacyjnym. Historycznie pierwszy i obecnie w zasadzie obligatoryjny jest podział według rodzaju.

Pozostałe klasyfikacje

Podział kosztów wg ich struktury wewnętrznej:

- koszty proste – składające się z jednego rodzaju kosztów;
- koszty złożone – obejmujące kilka rodzajów kosztów

Klasyfikacja kosztów według stopnia zależności od wielkości produkcji:

- koszty stałe – kształtują się na tym samym poziomie niezależnie od wielkości
- koszty zmienne – kształtują się w określonej proporcji do wielkości wytworzonej produkcji

Pozostałe klasyfikacje

Klasyfikacja kosztów wg związku z osiąganymi przychodami wg przepisów o podatku

dochodowym:

- koszty uzyskania przychodów KUP – ponoszone przez jednostkę na działalność w celu uzyskania przychodów,
- wydatki i koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów – obejmują m. in. wydatki na nabycie lub wytworzenie we własnym zakresie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli środki te podlegają odpisom amortyzacyjnym z tytułu zużycia, wydatki na wykup obligacji, kary i grzywny wraz z odsetkami, koszty reprezentacji i reklamy niepublicznej.

Rodzaje ewidencji kosztów

Trzy podstawowe układy ewidencji kosztów:

- Funkcjonalny (koszty działalności podstawowej, pomocniczej, ogólnego zarządu, sprzedaży)
- Rodzajowy (4 zespół w ZPK)
- Funkcjonalno – rodzajowy (łącznik konto 490 rozliczenie kosztów)

Rachunek kosztów

Konto 860

Ustalenie wyniku na poszczególnych poziomach

- Wynik na sprzedaży
- Wynik operacyjny
- Wynik finansowy
- Wynik na działalności gospodarczej (zysk brutto i zysk netto)

UNIwersytet Warszawski
Wydział Nauk Ekonomicznych

Koszty rodzajowe

401 „Zużycie materiałów i energii”:

- koszty zużycia (rozchód) materiałów podstawowych i nabytych surowców, półfabrykatów obcych; rozchód nabytych opakowań;
- paliwo;
- rozchód nabytego ogumienia, części zapasowych maszyn i urządzeń;
- koszty zużycia energii elektrycznej, pary, wody, gazu i energii w innej postaci;
- niedobory materiałów w granicach norm i ubytków naturalnych towarów handlowych;
- koszty zużycia materiałów biurowych, drobne zakupy druków, czasopism, środków czystości.

Zaliczenie do kosztów równowartości zakupu wymienionych materiałów powinno być oparte na dowodach, zawierających informacje o ich zużyciu, podpisy osób zużywających zakupione materiały oraz podpisy osób nadzorujących to zużycie.

Koszty rodzajowe

402 „Usługi obce” obejmują różne usługi wykonane przez dostawców, w tym:

- obróbka obca – koszty usług i robót wykonywanych przez obce jednostki na powierzonych im elementach produkcji określonych części procesów technologicznych, np. *obróbka termiczna, szlifowanie, farbowanie*;
- usługi transportowe – koszty usług transportowych i spedycyjnych związanych z zakupem materiałów i towarów, ze sprzedażą produktów i towarów, z przewozami obcymi wewnątrz jednostki gospodarczej;
- usługi remontowe i konserwacji – koszty wykonywanych przez inne podmioty gospodarcze wszelkich remontów, napraw i konserwacji składników majątku jednostki, jeżeli nie stanowią kosztów poniesionych na ulepszenie istniejących środków trwałych;
- koszty opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, utrzymania czystości, usług informatycznych, usług wydawniczych, usług biurowych;
- usługi sprzętowe, składowania, dozór mienia, najem, dzierżawa, leasing operacyjny, obsługa bankowa.

Koszty rodzajowe

403 „Podatki i opłaty” obejmuje wszelkie podatki i opłaty stanowiące koszty zwykłej działalności operacyjnej, w tym:

- naliczony podatek od towarów i usług VAT nie do odliczenia, stanowiący koszt jednostki, gdyż nie podlega odliczeniu od podatku należnego, np. VAT od usług gastronomicznych, konsumpcyjnych, usług noclegowych, paliwa od samochodów osobowych;
- podatek akcyzowy,
- podatek od nieruchomości;
- opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntów;
- opłaty skarbowe, notarialne, sądowe;
- wpłaty na PFRON;
- inne podatki na rzecz miasta i gminy od czynności cywilno-prawnych.

Koszty rodzajowe

404 „Wynagrodzenia” obejmują ogół wynagrodzeń pieniężnych i w naturze (deputaty branżowe) za pracę, przysługujące zarówno pracownikom jednostki gospodarczej, a wynikające z ich stosunku pracy, jak i osobom wykonującym pracę dla tej jednostki na podstawie umowy zlecenie lub umowy o dzieło, a także wynagrodzenia osób wchodzących w skład rady nadzorczej i komisji rewizyjnej nie będących pracownikami spółki lub spółdzielni oraz pracowników zatrudnionych we własnych obiektach działalności socjalnej, bez premii, nagród i wynagrodzeń wypłacanych ze środków funduszy specjalnych, z zysku po opodatkowaniu oraz z nadwyżki finansowej w spółdzielniach.

Koszty rodzajowe

405 „Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia” (Świadczenia na rzecz pracowników) obejmują:

- składki z tytułu ubezpieczeń społecznych obciążające pracodawcę, tj. składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe;
- składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;
- odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz świadczenia urlopowe dokonywane w ciężar kosztów działalności jednostki;
- koszty szkolenia pracowników – kursów, konferencji;
- świadczenia rzeczowe dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy.

Koszty rodzajowe

406 „Amortyzacja” obejmuje koszty zużycia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, tj. amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, przy czym wyodrębnia się amortyzację nie stanowiącą kosztu uzyskania przychodu wg przepisów o podatku dochodowym,.

Koszty rodzajowe

409 „Pozostałe koszty (rodzajowe)” obejmują pozostałe koszty proste takie jak:

- podróże służbowe, obejmujące koszty przejazdów, noclegów i diet; koszty reprezentacji i reklamy, np. koszty podejmowania delegacji zagranicznych i kontrahentów – upominki, usługi gastronomiczne, usługi noclegowe gości;
- koszty udziału w targach krajowych i zagranicznych, reklamy w prasie, radiu, telewizji (reklama publiczna);
- ubezpieczenia majątkowe, opłaty za parkingi, składki na rzecz organizacji, do których przynależność jest obowiązkowa.

Koszty rodzajowe

- Konta kosztów wg rodzajów mogą wykazywać w ciągu roku obrotowego tylko salda Wn, które wyrażają wysokość kosztów poniesionych przez jednostkę. Koszty rodzajowe wraz z wartością sprzedanych towarów i materiałów stanowią koszty działalności operacyjnej w porównawczym rachunku zysków i strat. Na koniec roku obrotowego salda te przenosi się w ciężar konta 860 „Wynik finansowy”.

Układ kalkulacyjny

Podział kosztów zwykłej działalności operacyjnej w układzie kalkulacyjnym przybiera postać:

- koszty działalności podstawowej – produkcja, usługi, handel,
- koszty działalności pomocniczej i socjalnej – usługi dla działalności podstawowej i zarządu oraz na potrzeby bytowe i socjalne pracowników,
- koszty zarządu związane z organizacją, kierownictwem i obsługą działalności gospodarczej jednostki,
- koszty sprzedaży ponoszone w związku ze sprzedażą produktów, towarów i materiałów.

Układ kalkulacyjny... MPK

Ponadto koszty można sklasyfikować według miejsca powstania kosztu MPK, którym jest komórka organizacyjna i wyróżnić:

- koszty produkcji podstawowej;
- koszty wydziałowe;
- koszty wydziałów pomocniczych;
- koszty zarządu;
- koszty zakupu;
- koszty sprzedaży.

Układ kalkulacyjny

W układzie kalkulacyjnym koszty mają charakter kosztów bezpośrednich i pośrednich. Koszty bezpośrednie to te, których odniesienie wprost na produkty (wyroby i usługi), *materiały lub towary w jednostce handlowej w oparciu o dokumentację źródłową* jest możliwe, istotne i opłacalne.

Na koszty bezpośrednie składają się:

- materiały bezpośrednie,
- wynagrodzenia bezpośrednie wraz ze świadczeniami,
- inne koszty bezpośrednie, np. obróbka obca, koszty przygotowania nowej produkcji,
- narzędzia i przyrządy specjalne, delegacje służbowe związane z montażem produktów.

Do kosztów pośrednich zalicza się te pozycje kosztowe, których odniesienie na produkty (wyroby i usługi), *materiały lub towary w jednostce handlowej w oparciu o dokumentację źródłową* jest niemożliwe, nieistotne i nieopłacalne. Na koszty pośrednie składają się:

- koszty pośrednie produktów (koszty wydziałowe),
- koszty zarządu,
- koszty sprzedaży.

Układ kalkulacyjny... Koszt wytworzenia produktu

Układ kalkulacyjny kosztów pozwala na ustalenie kosztu wytworzenia produktu.

Koszt wytworzenia produktu zawiera (Art. 28 ust. 3 UoR):

- koszty pozostające w bezpośrednim związku z danym produktem:
 - wartość zużytych materiałów bezpośrednich;
 - koszty pozyskania i przetworzenia bezpośrednio związane z produkcją;
 - inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny;
- uzasadnioną, odpowiednią do okresu wytwarzania produktu, część kosztów pośrednio związanych z wytworzeniem tego produktu:
 - zmienne pośrednie koszty produkcji;
 - część stałych, pośrednich kosztów produkcji, które odpowiadają poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Za normalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych uznaje się przeciętną, zgodną z oczekiwaniami w typowych warunkach, wielkość produkcji za daną liczbę okresów lub sezonów, przy uwzględnieniu planowych remontów.

Układ kalkulacyjny... Koszt wytworzenia produktu

Koszt wytworzenia produktu nie obejmuje kosztów:

- będących konsekwencją niewykorzystanych zdolności produkcyjnych i strat produkcyjnych;
- ogólnego zarządu, nie związanych z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje na dzień wyceny;
- magazynowania wyrobów gotowych i półproduktów, z wyjątkiem sytuacji, gdy poniesienie tych kosztów jest niezbędne w procesie produkcji;
- kosztów sprzedaży produktów.

Koszty te wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione [Art. 28 ust. 3 UoR].

Układ kalkulacyjny... Koszt wytworzenia produktu

W przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem towaru lub produktu do sprzedaży bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia można zwiększyć o koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu finansowania zapasu towarów lub produktów w okresie ich przygotowania do sprzedaży bądź wytworzenia i związanych z nimi różnic kursowych, pomniejszone o przychody z tego tytułu

W przypadku, gdy roczne sprawozdanie finansowe jednostki nie podlega obowiązkowi badania i ogłaszania, to obliczając koszt wytworzenia produktu, jednostka może do kosztów bezpośrednich doliczyć koszty pośrednie związane z wytworzeniem tego produktu, niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych.

Ustalony w ten sposób koszt wytworzenia nie może być wyższy od ceny sprzedaży netto. [Art. 28 ust. 4a UoR]

Układ kalkulacyjny

Koszty ogólnego zarządu są to koszty pośrednie ponoszone dla funkcjonowania jednostki gospodarczej jako całości. Obejmują dwie grupy kosztów:

- koszty administracyjno-gospodarcze, związane z utrzymaniem administracji jednostki,
- koszty ogólnogospodarcze, służące utrzymaniu obiektów zapewniających funkcjonowanie całej jednostki.

Koszty zarządu są kosztami okresu sprawozdawczego, w którym je poniesiono.

Koszty sprzedaży są kosztami pośrednimi, ponoszonymi w związku ze sprzedażą produktów, towarów i materiałów. Powstają one w zasadzie po wydaniu zapasów z magazynów własnych lub bezpośrednio z produkcji. Do kosztów sprzedaży zalicza się:

- koszty transportu, załadunku, wyładunku,
- opakowania,
- koszty obsługi poprodukcyjnej - koszty napraw gwarancyjnych,
- koszty zapewnienia zbytu produktów np. reklamy i udziału w targach.

Koszty sprzedaży są kosztami obciążającymi wynik finansowy w okresie, w którym je poniesiono.

Układ kalkulacyjny

Koszty wytworzenia sprzedanych produktów, koszty zarządu i koszty sprzedaży tworzą koszt własny sprzedaży, współmierny z przychodami ze sprzedaży produktów.

Można to zapisać w postaci następującego wzoru:

$$\begin{aligned} & \text{KOSZTY WYTWORZENIA SPRZEDANYCH PRODUKTÓW} \\ & \quad + \\ & \quad \text{KOSZTY ZARZĄDU} \\ & \quad + \\ & \quad \text{KOSZTY SPRZEDAŻY} \\ & \quad = \\ & \text{KOSZT WŁASNY SPRZEDANYCH PRODUKTÓW GOTOWYCH} \\ & \quad \text{(KOSZTY WSPÓŁMIERNE Z PRZYCHODAMI KWS).} \end{aligned}$$

W skład kosztów podstawowej działalności operacyjnej wchodzi jeszcze koszty poniesione na nabycie materiałów i towarów, tzn. koszty zakupu.

Koszty zarządu i koszty sprzedaży są kosztami obciążającymi wynik finansowy w okresie, w którym je poniesiono.

Pozostałe przychody operacyjne

W ramach przychodów operacyjnych wydziela się pozostałe przychody operacyjne nie związane bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostki.

W szczególności pozostałe przychody operacyjne są związane (Art. 3 UoR):

- a) z działalnością socjalną,
- b) ze zbyciem środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, a także nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji,
- c) z utrzymywaniem nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji, w tym także z aktualizacją wartości tych inwestycji, jak również z ich przekwalifikowaniem odpowiednio do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do wyceny inwestycji przyjęto cenę rynkową bądź inaczej określoną wartość godziwą,
- d) z odpisaniem należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych, z wyjątkiem należności i zobowiązań o charakterze publicznoprawnym nieobciążających kosztów,
- e) z utworzeniem i rozwiązywaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi,
- f) z odpisami aktualizującymi wartość aktywów i ich korektami, z wyjątkiem odpisów obciążających koszty finansowe,
- g) z odszkodowaniami i karami,
- h) z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych na inne cele niż dopłaty do cen sprzedaży, nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie albo wartości niematerialnych i prawnych;

Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty i przychody operacyjne nie dotyczą bezpośrednio podstawowej działalności jednostki, lecz są związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki [Art. 3 UoR]:

- a) z działalnością socjalną,
- b) ze zbyciem środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, a także nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji,
- c) z utrzymywaniem nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji, w tym także z aktualizacją wartości tych inwestycji, jak również z ich przekwalifikowaniem odpowiednio do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do wyceny inwestycji przyjęto cenę rynkową bądź inaczej określoną wartość godziwą,
- d) z odpisaniem należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych, z wyjątkiem należności i zobowiązań o charakterze publicznoprawnym nieobciążających kosztów,

Pozostałe koszty operacyjne

- e) z utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi,
- f) z odpisami aktualizującymi wartość aktywów i ich korektami, z wyjątkiem odpisów obciążających koszty finansowe,
- g) z odszkodowaniami i karami,
- h) z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych na inne cele niż dopłaty do cen sprzedaży, nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie albo wartości niematerialnych i prawnych;

Porównanie pozostałych kosztów operacyjnych z pozostałymi przychodami operacyjnymi razem z wynikiem ze sprzedaży umożliwia ustalenie zysku lub straty na działalności operacyjnej (**wyniku finansowego na działalności operacyjnej**).

Przychody finansowe

Przychody finansowe, którymi są w szczególności:

- otrzymane i naliczone odsetki od udzielonych pożyczek, środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, posiadanych obligacji obcych,
- przychody ze zbycia inwestycji,
- otrzymane dywidendy (udziały w zyskach),
- odpisy aktualizujące wartość inwestycji,
- dodatnie różnice kursowe powstałe przy wycenie w walutach obcych,
- otrzymane i naliczone odsetki karne od należności i pożyczek,
- rozwiązane rezerwy z tytułu przewidywanych kosztów i strat finansowych..

Przychody finansowe

Według MSR 18 przychody finansowe należy ujmować w oparciu o następujące zasady:

- odsetki należy uznawać na podstawie upływu czasu, z uwzględnieniem rzeczywistego zysku z tytułu użytkowania aktywów,
- tantiemy należy ujmować w oparciu o zasadę memoriałową zgodnie z istotą odpowiedniej umowy,
- dywidendy należy ujmować w momencie ustalenia praw udziałowców do ich otrzymania.

Koszty finansowe

Koszty finansowe to poniesione koszty operacji finansowych, w tym:

- koszty zbycia inwestycji,
- odsetki i prowizje od zaciągniętych kredytów i pożyczek, jeżeli nie dotyczą środków trwałych w budowie lub zakupu środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych,
- opłaty odsetkowe z tytułu leasingu finansowego,
- odsetki lub dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji,
- odpisy aktualizujące wartość inwestycji, w tym papierów wartościowych i udziałów,
- odsetki z tytułu zwłoki w zapłacie zobowiązań,
- dyskonto przy sprzedaży obcych czeków, weksli i papierów wartościowych,
- rezerwy tworzone na pewne lub prawdopodobne straty z tytułu operacji finansowych będących w toku,
- nadwyżka kosztów emisji akcji ponad różnicę między wartością emisyjną akcji a ich wartością nominalną, nie pokryta z kapitału zapasowego,
- ujemne różnice kursowe powstałe przy wycenie w walutach obcych.

Porównanie kosztów finansowych z przychodami finansowymi razem z wynikiem na działalności operacyjnej umożliwia ustalenie zysku lub straty na działalności gospodarczej (**wyniku finansowego na działalności gospodarczej**).

Zyski nadzwyczajne, Przychody przyszłych okresów

Zyski nadzwyczajne stanowią dodatnie skutki zdarzeń trudnych do przewidzenia, poza działalnością operacyjną jednostki i nie związanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, np. odszkodowania z tytułu utraty składników majątkowych na skutek zdarzenia losowego (powódź, pożar).

Przychody przyszłych okresów, powstają, gdy jednostka otrzymuje od kontrahentów wpłaty za świadczenia, które zostaną wykonane w następnych okresach lub nieodpłatnie środki trwałe lub dotacje na nabycie lub wytworzenie środków trwałych. Przychody przyszłych okresów stanowią przychody otrzymane z góry i wykazywane w bilansie po stronie pasywów w grupie zobowiązań.

Straty nadzwyczajne

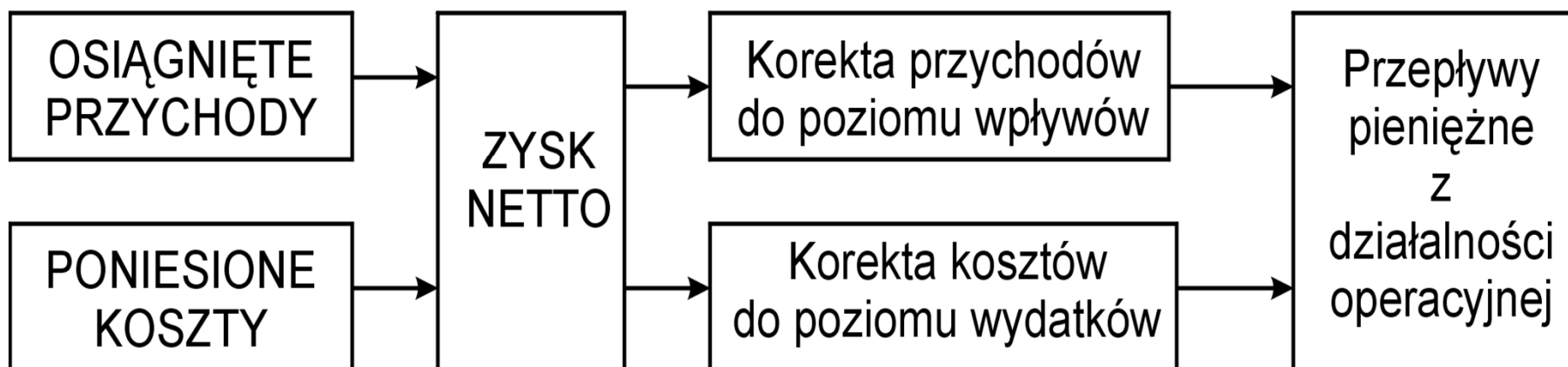
Straty nadzwyczajne to koszty powstające na skutek zdarzeń trudnych do przewidzenia, poza działalnością operacyjną jednostki i nie związane z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, jako ujemne skutki tych zdarzeń. Do strat nadzwyczajnych zaliczamy wartość utraconych składników aktywów na skutek zdarzeń losowych.

Porównanie zysków nadzwyczajnych ze stratami nadzwyczajnymi razem z wynikiem na działalności gospodarczej umożliwia ustalenie zysku lub straty brutto (**wyniku finansowego brutto**).

Zasada memoriałowa a kasowa

Memoriałowa podstawa
rachunkowości

Kasowa podstawa
rachunkowości

Źródło: Meritum, Rachunkowość. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa, Wolters Kluwer Business, Warszawa 2008, s. 1268

UNIwersytet Warszawski
Wydział Nauk Ekonomicznych

Porównanie P&L układ kalkulacyjny vs. porównawczy

W obu wariantach rachunku zysków i strat niektóre pozycje są umieszczane per saldo, tzn. jako różnica między przychodami i kosztami jednakowymi co do rodzaju zdarzenia, którego dotyczą. Do takich pozycji należą:

- w pozostałych przychodach operacyjnych (przychody > koszty):
 - zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych, zaliczanych do inwestycji),
- w przychodach finansowych (przychody > koszty):
 - zysk ze zbycia inwestycji (w aktywa finansowe),
 - nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi (pozycja „inne”),
- w pozostałych kosztach operacyjnych (przychody < koszty):
 - strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych i prawnych, nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych, zaliczanych do inwestycji),
- w kosztach finansowych (przychody < koszty):
 - strata ze zbycia inwestycji (w aktywa finansowe),
 - nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi (pozycja „inne”).

Kalkulacja Wyniku finansowego – układ kalkulacyjny

Księgowania po stronie Wn	Wynik finansowy (860)	Księgowania po stronie Ma
Koszt własny sprzedanych wyrobów gotowych		Sprzedaż produktów
Koszty zarządu		
Koszty sprzedaży		
Wartość sprzedanych towarów w cenach zakupów		Sprzedaż towarów
Wartość sprzedanych materiałów w cenach zakupów		Sprzedaż materiałów w cenach zakupu
Pozostałe koszty operacyjne		Pozostałe przychody operacyjne
Koszty finansowe		Przychody finansowe
Podatek dochodowy i inne obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego		

Kalkulacja Wyniku finansowego – układ porównawczy

Księgowania po stronie Wn		Księgowania po stronie Ma
Zespół 4 Koszty według rodzajów i ich rozliczenie	Wynik finansowy (860)	Sprzedaż produktów
Rozliczenie kosztów (rodzajowych) – 490		
Wartość sprzedanych towarów		Sprzedaż towarów
Wartość sprzedanych materiałów w cenach zakupów		Sprzedaż materiałów w cenach zakupu
Pozostałe koszty operacyjne		Pozostałe przychody operacyjne
Koszty finansowe		Przychody finansowe
Koszt własny obrotów wewnętrznych		Obroty wewnętrzne
Podatek dochodowy i inne obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego		

Kalkulacja Wyniku finansowego – układ kalkulacyjny

Rachunek zysków i strat (wariant kalkulacyjny)

A. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym:

– od jednostek powiązanych

I. Przychody netto ze sprzedaży produktów

II. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów

B. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym:

– jednostkom powiązanym

I. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów

II. Wartość sprzedanych towarów i materiałów

C. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (A–B)

D. Koszt sprzedaży

E. Koszty ogólnego zarządu

F. Zysk (strata) ze sprzedaży (C–D–E)

G. Pozostałe przychody operacyjne

I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych

II. Dotacje

III. Inne przychody operacyjne

H. Pozostałe koszty operacyjne

I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych

II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych

III. Inne koszty operacyjne

I. Zysk (strata) działalności operacyjnej (F+G–H)

Ja ta) netto (N–O–P)

Kalkulacja Wyniku finansowego – układ kalkulacyjny

J. Przychody finansowe

I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:

– od jednostek powiązanych

II. Odsetki, w tym:

– od jednostek powiązanych

III. Zysk ze zbycia inwestycji

IV. Aktualizacja wartości inwestycji

V. Inne

K. Koszty finansowe

I. Odsetki, w tym:

– dla jednostek powiązanych

II. Strata ze zbycia inwestycji

III. Aktualizacja wartości inwestycji

IV. Inne

L. Zysk (strata) z działalności gospodarczej - Zysk (strata) brutto $(I+J-K)$

M. Podatek dochodowy

N. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)

O. Zysk (strata) netto $(L-M-N)$

Kalkulacja Wyniku finansowego – układ porównawczy

Rachunek zysków i strat (wariant porównawczy)

A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:

– od jednostek powiązanych

I. Przychody netto ze sprzedaży produktów

II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)

III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki

IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów

B. Koszty działalności operacyjnej

I. Amortyzacja

II. Zużycie materiałów i energii

III. Usługi obce

IV. Podatki i opłaty, w tym:

– podatek akcyzowy

V. Wynagrodzenia

VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia

VII. Pozostałe koszty rodzajowe

VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów

C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A–B)

D. Pozostałe przychody operacyjne

I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych

II. Dotacje

III. Inne przychody operacyjne

Kalkulacja Wyniku finansowego – układ porównawczy

E. Pozostałe koszty operacyjne

I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych

II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych

III. Inne koszty operacyjne

F. Zysk (strata) działalności operacyjnej (C+D-E)

G. Przychody finansowe

I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:

– od jednostek powiązanych

II. Odsetki, w tym:

– od jednostek powiązanych

III. Zysk ze zbycia inwestycji

IV. Aktualizacja wartości inwestycji

V. Inne

H. Koszty finansowe

I. Odsetki, w tym:

– dla jednostek powiązanych

II. Strata ze zbycia inwestycji

III. Aktualizacja wartości inwestycji

IV. Inne

I. Zysk (strata) działalności gospodarczej - Zysk (strata) brutto (F+G-H)

J. Podatek dochodowy

K. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)

L. Zysk (strata) netto (I-J-K)

Przykład 9 (rozliczenie międzyokresowe, rezerwy)

1. Wpłynęła na rachunek bankowy otrzymana przez firmę dotacja na zakup środków trwałych od KE na kwotę 5 mln PLN.

2. Firma zakupiła za otrzymaną dotację maszyny (towary/produkty w momencie zakupu) i wprowadziła do ewidencji jako środki trwałe.

Ustalono, że zakupione środki trwałe będą amortyzowane amortyzacją liniową przez okres 5 lat.

3. Firma zakupiła trzy letnie ubezpieczenie swojego majątku za 3 mln PLN.

Do końca okresu nie opłacono zobowiązania wynikające z zakupionego ubezpieczenia.

3a. Firma naliczyła koszty ubezpieczenia przypadające na rok pierwszy (1 mln PLN).

4. Zaksięgowano amortyzację za pierwszy miesiąc użytkowania maszyny.

Przykład 10 (wynik finansowy)

1. Firma sprzedała towary za 5 tys. PLN + 23% podatek VAT
2. Wydano sprzedane towary 3 tys. PLN (wartość towarów, stan na początek okresu 20 tys. PLN)
3. Otrzymano fakturę za Internet 100 PLN + 23% VAT
4. Otrzymano fakturę za prąd 500 PLN + 23% VAT
5. Firma sprzedała dobra inwestycyjne ("środki trwałe") za 4 tys. PLN
6. Wydano sprzedane dobra inwestycyjne 2 tys. PLN
7. Firma otrzymała z banku notę naliczenia odsetek kredytowych od rezydenta bank 1,5 tys. PLN
8. W firmie miał miejsce pożar magazynu, straty w postaci spalonych zapasów oszacowano na 10 tys. PLN
9. Wpłynęły środki z otrzymanego odszkodowania za straty poniesione w wyniku pożaru 12 tys. PLN
10. Wpłynęła otrzymana od nierezydenta dywidenda 25 tys. PLN
11. Księgowo oszacowano wynik finansowy
12. Zatwierdzono sprawozdanie finansowe
13. Podjęto uchwałę o wypłaceniu 40% wypracowanego wyniku finansowego w postaci dywidendy swojemu jednemu udziałowcowi z Węgier
14. Postanowiono, że 50% wypracowanego wyniku finansowego zasili kapitał zapasowy

**założenie firma jest podatnikiem podatku VAT*

UNIwersytet Warszawski
Wydział Nauk Ekonomicznych

Serdecznie dziękuje za uwagę

Marcin Dwórznik

mdworznik@wne.uw.edu.pl

Katedra Zarządzania i Technologii Informacyjnych

Wydział Nauk Ekonomicznych

Uniwersytet Warszawski